וניתיב לפנים והדר ניתיב לחוץ כיון דאיכא חטאת ואשם דכי נכנס דמן [א] פסולין לא פסיקא ליה: שהיה ר"ע אומר [וכו']: אמר רב יהודה אמר שמואל משל [ב] למה הדבר דומה לתלמיד שמזג לרבו בחמין ואמר לו מזוג לי אמר לו במה אמר לו לא בחמין אנו עסוקין עכשיו בין בחמין בין בצונן הכא נמי מכדי בחטאת עסקינן [ג] ואתי [1]חטאת דכתב רחמנא ל"ל [ד] אלא לאו חטאת קאמינא לה אלא כל קדשים מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע מכדי איתרבו כל קדשים לגבי [ה] מזבח לענין [א]מריקה ושטיפה חטאת דכתב רחמנא ל"ל ש"מ חטאת אין מידי אחרינא לא והא [ו] לא דמיא אלא לתלמיד שמזג לרבו בין בחמין בין בצונן אמר [ז] לו אל תמזוג לי אלא חמין [ח] אלא טעמא דר"ע מחטאת וכל חטאת [א]דתניא [1]חטאת אין לי אלא חטאת קדשי קדשים מנין ת"ל כל חטאת קדשים קלים מנין ת"ל וכל חטאת דברי ר"ע אמר לו רבי יוסי הגלילי [ב]אפילו אתה מרבה כל היום כולו איני שומע לך אלא חטאת אין לי אלא חטאת יחיד חטאת צבור מנין ת"ל כל חטאת ואין לי אלא חטאת זכר חטאת נקבה מנין ת"ל וכל כלפי לייא אלא ה"ק אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מנין ת"ל וכל חטאת וסבר רבי יוסי הגלילי האי קרא להכי הוא דאתא [ג]והתניא רבי יוסי הגלילי אומר (לפי שמצינו) כל הענין כולו אינו מדבר אלא בפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים לשרוף פסוליהן אבית הבירה ולעמוד בלא תעשה על אכילתו אמרו לו חטאת שנכנס דמה לפני ולפנים מנין אמר להם [2]הן לא הובא [ט] לדבריו דר"ע קאמר:

מתני' [ד][ב]חטאת שקבל דמה בשני כוסות יצא אחד מהן לחוץ הפנימי כשר נכנס אחד מהם לפנים ר' יוסי הגלילי מכשיר בחיצון וחכמים [ג]פוסלין א"ר יוסי הגלילי מה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ לא עשה את המשויר כיוצא מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים אינו דין שלא נעשה את המשויר כנכנס [ה]נכנס לכפר אע"פ שלא כפר פסול דברי ר"א ר"ש אומר עד שיכפר רבי יהודה אומר [ד]אם הכנים שוגג כשר כל הדמים פסולין [י] שנתנו ע"ג המזבח לא הרצה הציץ אלא על הטמא [ה]שהציץ מרצה על הטמא [ו]ואינו מרצה על היוצא:

גמ' [ה]תניא א"ר יוסי הגלילי ק"ו ומה במקום שמחשבה פוסלת בחוץ לא פסל דם שבחוץ את שבפנים מקום שאין מחשבה פוסלת בפנים אינו דין שלא יפסול דם שבפנים את שבחוץ א"ל הרי הוא אומר [1]אשר יובא מדמה אפילו מקצת דמה אמר להם ק"ו ליוצא מעתה ומה במקום שאין מחשבה פוסלת בפנים פוסל דם שבפנים את שבחוץ מקום שמחשבה פוסלת בחוץ אינו דין שיפסול דם שבחוץ את שבפנים אמרו לו הרי הוא אומר אשר יובא הנכנס פוסל ואין היוצא פוסל ותהא מחשבה בפנים פוסלת מקל וחומר ומה במקום שלא פסל דם שבחוץ את שבפנים מחשבה פוסלת בחוץ מקום שפסל דם שבפנים את דם שבחוץ אינו דין שתהא מחשבה פוסלת בפנים הרי הוא אומר [3]ביום השלישי

ניתיב בפנים והדר ניתיב בחוץ. דהא לר"א שאר דמים הנכנסין להיכל כשרין חוץ מחטאת ואשם כדקתני מתני': **כיון דאיכא חטאת ואשם.** שאם נתערבו [יא] דמם בדמים הפנימיים לא מצי למימר יתן בפנים ואח"כ יתן בחוץ משום דמיפסלי חיצונים לא פסיקא ליה. וא"ת ליפסלינהו לחיצונים להכשיר פנימיי' למפסלינהו בידים לא קאמר ר"א ומוטב להמתין עד שקיעת החמה ויפסלו מאליהן וישפכם לאמה: **משל דרבי עקיבא.** דמשמע ליה שאר כל הדמים בכלל כל חטאת אשר יובא מדמה [ויקרא ו] למה הדבר דומה לתלמיד שמזג לו לרבו יין בחמין וכו': **לא בחמין אנו עסוקין.** וכיון שאני אומר לך מזוג סתם בחמין הייתי אומר לך עכשיו הנני אומר לך בין בחמין בין בצונן כלומר העוסק בדבר אין רגיל להזכירו כשמדבר בו ואם מזכירו בדעתו להוסיף אחרים עמו ואומר אף זה שהייתי עסוק בו יהא בכלל: ה"ג **מכדי בחטאת עסקינן ואתי.** כולה פרשה: **חטאת דכתב רחמנא ל"ל.** לכתוב ואם יובא מדמה וגו': **אלא ה"ק לאו** [יב] **חטאת לחוד קאמינא.** אלא אף חטאת כשאר קדשים אשר יובא וגו' דלא תימא חטאת לא תיפסול שכן מצינו חטאת נכנסת להיכל בחטאות הפנימיות: **מכדי איתרבו כל הקדשים.** (לעיל) [לקמן] מהאי קרא לענין שיהו טעונים מריקה ושטיפה כלי מתכות שנתבשלו בהן כדילפינן בפרק דם חטאת (לקמן צז:) מקדש קדשים היא וסמיך ליה וכל חטאת אשר יובא ואי שאר קדשים נמי מיפסלי ל"ל למיכתב חטאת [יג] ליכתוב ואשר יובא מדמה ש"מ חטאת דוקא קאמר: **הא לא דמיא כו'.** מסקנא דקושיא היא: **אלא חטאת יחיד.** דהא כתיב הך פרשת חטאת אצל פרשת אשם ופרשת שלמים ותודה שהן של יחידים [יד]: **כלפי לייא.** סתם חטאת יחיד נקבה היא: **להכי הוא דאתא.** לחטאת חיצונה שנכנס דמה לפנים: ה"ג **כל הענין הזה אינו מדבר כו'** ול"ג לפי שמצינו. ואדרבנן פליג בת"כ דמוקמינן [טו] ליה ליפסול חטאת החיצונה שנכנס דמה לפנים ואמר להו אין המקרא מדבר אלא בפנימיות שדמם נכנס לפנים מצוה [טז] ואמר קרא שאם אירע בהן פסול ישרפו אבית הבירה בעזרה ולא חוץ לג' מחנות כמצותן [יז] כדכתיב בהאי קרא (ויקרא ו) בקדש באש תשרף שתהא שריפתה בקדש וליתן לא תעשה על אכילתן בין כשרין בין פסולין כדכתיב (שם) לא תאכל דבמקומן לא נאמר לאו על אכילתן וכתבו כאן: **אמרו לו לדבריך חטאת החיצונית שנכנס דמה לפנים מנין.** שנפסלה: **אמר להו הן לא הובא את דמה.** כתיב גבי שעיר החטאת ששרפו בני אהרן וקאמר להו משה הן לא הובא את דמה הא הובא בדין שרפוה: **לדבריו דר"ע.** דמוקי ליה בהכי ומרבה והולך שאר קדשי [יח] קדשים קאמר דאין לו לרבות בו אלא חטאת [יט]: **מתני' יצא אחד מהם לחוץ.** חוץ לעזרה: **הפנימי כשר.** ונותן ממנו מתנותיו והקרבן עולה לו: **נכנס אחד מהן לפנים.** להיכל: **מכשיר בחיצון.** לתת ממנו מתנותיו והקרבן כשר: **וחכמים פוסלין.** וטעמייהו מפרש בגמרא: **ומה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ.** כלומר מה בחוץ שהוא מקום שהמחשבה פוסלת בו אם חישב בשחיטה ע"מ לזרוק דמה בחוץ פסול: **לא עשה.** אלא מוציא מקצת הדם בחוץ [כ]: **את המשויר.** בפנים כיוצא כדאמריתו הפנימי כשר. וטעמא ילפינן בגמ': **מקום שאין המחשבה פוסלת בפנים.** כלומר היכל שהוא מקום שאין מחשבה פוסלת [כא] בפנים שאם שחט ע"מ ליתן את הניתנין בחוץ בפנים כשר כדאמרי' בפרק כל הפסולין (לעיל לו.) אינו דין כו': **עד שיכפר.** בהיכל: **ואין הציץ מרצה על היוצא.** דאמרינן בפרק שני (לעיל כג.) הא אינו נושא אלא עון טומאה ואע"ג דפסולין שעלו לא ירדו ארצויי מיהא לא מרצו: **גמ' לא פסל דם שבחוץ את דם שבפנים.** אם הוציא אחד מן הכוסות השני כשר: **מדמה אפילו מקצת.** מדלא כתיב את דמה. ורבי יוסי הגלילי לטעמיה דאמר האי קרא בחטאות הפנימיות כתיב ופסול דחיצונה שנכנס דמה לפנים מהן לא הובא את דמה וההוא כוליה משמע: ה"ג **אמר להן ק"ו ליוצא מעתה.** מהשתא דאוקימתון האי קרא להכי: **הנכנס פוסל את המשויר ואין היוצא פוסל את המשויר.** דמדמה מיעוטא הוא דמה של מובאת ולא דמה של יוצאת: **ותהא מחשבה פוסלת כו'.** ו) הש"ס קבעי לה ולא גרס לה בת"כ במילתיה דרבי יוסי הגלילי דהא לדידיה נמי איכא למיבעי: **הרי הוא אומר.** במחשבת חוץ למקומו שלישי דמוקמינן בפרק ב' (לעיל דף כח:) תניהו לענין חוץ למקומו ולהכי נקיט ליה בלשון שלישי דאין מחשבת מקום פוסלת אלא אם כן משולש בדם ובשר ואימורין כגון חוץ לעזרה שבשעת היתר הבמות מצויין [כב] שלשתן בו לאפוקי מחשבת הכנסה [כג] דלאו מקום בשר ואימורין הוא: ז) **ולא** [כד] **תהא מחשבת חוץ למקומו פוסלת בק"ו.** ממחשבת הכנסה: **פגול זה הוא חוץ למקומו.** דאיכא דמפיק לתרוייהו מקרא אריכא דפרשת צו [ויקרא ז] ח) והאי דפרשת קדושים

תהיו

עכשיו בין בחמין בין בצונן. דמזוג לי לישנא דיתורא [כה] הוא דלמזיגה של חמין היו עסוקין ובא לומר ולרבות אפילו צונן: **מכדי איתרבו כל הקדשים לענין מריקה ושטיפה.** תימה דלמא ר"ע סבר לה כמ"ד לקמן (דף צז:) קדשי קדשים טעונין מריקה ושטיפה ולא קדשים קלים ואתי חטאת לרבות קדשים קלים: **ת"ל כל חטאת.** נ"ע בריש אלו עוברין (פסחים מג:) דפליגי בדרשה דכל ובבכורות (דף לד.) ט): **אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מנין.** תימה כיון דכבר ריבה חטאת לצבור איתרבי לי' חטאת זכר דאין נקבה בצבור ואי הוה גרסי' איפכא ניחא [כו] תימה לרבי יוסי הגלילי דנפקא ליה מהן לא הובא תיקשי ליה דאין לי אלא חטאת לצבור זכר כגון שעיר דר"ח חטאת יחיד ונקבה מנין [כז]: **ותהא מחשבה פוסלת בפנים מק"ו.** תימה מה לחוץ שכן פסל בו שאר קדשים תאמר בפנים שלא פסל בו אלא חטאת ועוד מה לחוץ שכן פסל בו בשר תאמר בפנים שלא פסל בו אלא דם ועוד מה לחוץ שכן נפסל בכל ענין דם היוצא תאמר בפנים דאין נפסל אלא לכפר:

מסורת הש"ס

א) ת"כ צו פ"ח ה"א, **ב)** מנחות פט., **ג)** פסחים פג. ת"כ שם ה"ח, ירוש' פסחים פ"ז ה"ט, **ד)** ת"כ שם ה"ב, ירוש' שם, **ה)** ת"כ שם ה"ד, ירוש' שם, **ו)** עיין רש"ק וחילופי גרסאות ובספר פנים מאירות, **ז)** שייך לע"ב, **ח)** ע' לעיל כח:, **ט)** [ועי' תו' פסחים מג: ד"ה מאן, מנחות נו: ד"ה אמר, נדה עג. ד"ה תלמוד לומר].

שינויי נוסחאות

א] דמן לפנים פסולין (*ש"מ): **ב]** נ"ל משל דר"ע (*ש"מ וכ"ה ברש"י): **ג]** נ"ל עסיק. וכן ברש"י (*שמכ"י): **ד]** ל"ל לאו בחטאת קאמינא לך כנ"ל והשאר נמחק (*ש"מ): **ה]** תיבות לגבי מזבח נמחק (*ש"מ וב"ש): **ו]** נ"ל הא (*ב"ש): **ז]** ואמר (*ש"מ): **ח]** בחמין (ש"מ): **ט]** בכתה"י נוסף את דמה. וכ"ה ברש"י: **י]** הפסולין (*ש"מ): **יא]** נ"ל נתערב (*ש"מ): **יב]** לאו בחטאת לחוד קאמינא לך כנ"ל והד"א עם שלפניו (שמכ"י): **יג]** נ"ל וכל חטאת (ש"מ): **יד]** נ"ל יחיד (ש"מ): **טו]** דמוקמי (כתה"י): **טז]** נ"ל כמצותה (צ"ק). ובכתה"י כלפנינו: **יז]** נ"ל כמצותן בכשרות (ש"מ): **יח]** תיבת קדשי ליתא בכתה"י וד"ו: **יט]** נ"ל חטאות (ש"מ): **כ]** בחוץ את המשוייר כו' הד"א (שמכ"י וצ"ק): **כא]** נ"ל פוסלת בו. ותיבת בפנים נמחק (*ש"מ): **כב]** בכי"פ מותרין: **כג]** הכנסת פנים (כי"פ). נ"א מחשבת היכל. ותיבת הכנסה נמחק (ש"מ): **כד]** ס"א ולא תהא מחשבה פוסלת בחוץ. כלומר מחשבת חוץ לזמנו או חוץ למקומו לא תהא פוסלת מקל וחומר (ש"מ): **כה]** נ"ל יתירא (ב"ש): **כו]** נ"ל הוה ניחא (צ"ק). ובש"מ נוסף אין לי אלא חטאת נקבה חטאת זכר מנין ת"ל כל חטאת ואין לי אלא חטאת יחיד דביחיד נמי איכא זכר כגון שעיר נשיא חטאת צבור מנין ת"ל וכל חטאת. א"נ יש לישב גירסת רש"י וה"ק חטאת זכר ביחיד מנין דצבור שאני דלא אפשר נקבה בהן. ע"כ. ועי' נ"ק וקדשי דוד: **כז]** בש"מ נוסף וי"ל מכ"ש דלא מצינו הכשר בפנים ליחיד. וכ' בגליון דאף דבפרו של כה"ג מצינו לו הכשר בפנים, י"ל דס"ל לר"י הגלילי כמ"ד ביומא דף נ דמקרי חטאת השותפין עיי"ש:

עין משפט נר מצוה

עא א מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הלכה יד:

עב ב ג מיי' פ"ב מהל' פסה"מ הלכה טו:

עג ד מיי' שם הלכה טז:

עד ה מיי' פ"א שם הלכה לד ופ"ד מהלכות ביאת מקדש הלכה ז:

עה ו מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכה לה:

תורה אור השלם

1. וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֵאָכֵל בָּאֵשׁ תִּשָּׂרֵף: ויקרא ו, כג
2. הֵן לֹא הוּבָא אֶת דָּמָהּ אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכוֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוֵּיתִי: ויקרא י, יח
3. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז, יח

מוסף רש"י

כלפי לייא. שתי מלות הן, כלפי היכן דבר זה נוטה, הא איפכא מסתברא. לייא היכן וחבירו בברכות בפרק הרואה (ברכות נח.) אלבי לנהרא כגני לייא, חרסים שבורים להיכן הולכין (פסחים ה:) כל הענין כולו. כל פרשה זו וכל חטאת אשר יובא מדמה, דמוקי לה רבנן בחטאת החיצונה שהכניס דמה לפנים וזה פסול שלה וקאמר רחמנא שישרף, פליג ריה"ג ומוקי בחטאת הפנימית, כגון פר העלם דבר של צבור אשר יובא מדמה כמצותה אל אהל מועד לא תאכל באש תשרף, ובכשרה לא אצטריך קרא, דהא כתיב בגופיה ושרף אותו על עצים וגו', אלא שאם נפסלה ביוצא ובטומאה, בא הכתוב ללמדך שתשרפנה בבית הבירה ולא חוץ לג' מחנות כמצותה, וליתן ל"ת על אכילתה: שנכנס דמה לפני ולפנים מנין. לך שהיא פסולה: הן לא הובא. מדאמר ליה משה לאהרן הן לא הובא, הא הובא בת שריפה היא ושפיר עביד דשרפוה לאלתר (פסחים פג.):

שיטה מקובצת

כיון דאיכא חטאת ואשם דכי נכנס דמן פסולין. וא"ת ויתן בפנים ומה בכך אם יפסול החיצון כיון דסופו ליפסל דאמרי רבנן ישפוך לאמה. ותירץ רש"י הא דאמר ישפוך לאמה היינו לאחר שיפסל בשקיעת החמה ומוטב שיפסלו שניהם ממילא בשקיעת החמה וישפכו לאמה ולא פסלינן לחיצון בידים: קדשים קלים מנין. תימה תיפוק לי דהא איתרבו כל הקדשים למריקה ושטיפה: רש"י ד"ה הרי הוא אומר כו' אא"כ משולש בדם ובשר ואמורים כגון חוץ לעזרה וכו'. נ"ב והראב"ד פירש שיהא מקום המחשב עליו משולש בדם ובבשר ובאמורין כלומר כל מה שיוציא מהן לאותו מקום שיפסל לפיכך אם יחשב בהן להוציא לאותו מקום פוסל במחשבה והיינו חוץ, אבל בפנים אם יכניס בו בשר כשר דדם אמר רחמנא ולא בשר, הלכך אם יחשב בו להכניסו שם כשר. ע"כ מצאתי בספר ישן (ב"ש):